Prevence je Most k naději

Program školské všeobecné primární prevence

Zásady, principy a přínosy programu

Hlavní zásady programu

Program se řídí následujícími zásadami:

1. Systémové a odborné ukotvení

- Program je součástí širšího dlouhodobého systému preventivního působení na úrovni školy, regionu i komunity.
- Využívá mezioborový přístup a respektuje nejnovější odborné poznatky v oblasti primární prevence.
- Navazuje na rámcový vzdělávací program a preventivní program dané školy.

2. Kontinuita a provázanost

- Jednotlivá témata programu na sebe logicky navazují a vzájemně se doplňují (zachování vnitřní kontinuity).
- Program je propojen se systémem prevence ve škole a regionu (zachování vnější kontinuity).

3. Zaměření na cílovou skupinu

- Program vychází ze znalosti konkrétního prostředí (region, lokalita, specifika cílové skupiny).
- Respektuje potřeby a práva účastníků.
- Odpovídá aktuálním potřebám cílové skupiny a pružně reaguje na nové trendy v oblasti závislostního a rizikového chování.

4. Obsah a cíle programu

- Program je komplexní a zahrnuje oblasti úzce související s prevencí daného typu rizikového chování.
- Zaměřuje se na protektivní a rizikové faktory, které lze prostřednictvím programu reálně ovlivnit.
- Směřuje k minimalizaci rizik spojených se závislostním a rizikovým chováním.
- Respektuje princip vyváženosti poskytovaných informací.

Program školské všeobecné primární prevence

5. Hodnocení a rozvoj

- Program je pravidelně hodnocen a v případě potřeby upravován a aktualizován.

Principy práce programu

1. Princip systematičnosti a dlouhodobosti

Preventivní činnosti jsou dlouhodobě plánovány, systematicky realizovány a evaluovány. Izolované a jednorázové akce nemají trvalý efekt.

2. Princip včasnosti (časné intervence)

Preventivní program je realizován před vznikem nežádoucího chování, nikoli až jako reakce na něj. Program klade důraz na posilování ochranných faktorů a na včasné odhalování rizikových faktorů u žáků, aby bylo možné předcházet vzniku nebo rozvoji rizikového či závislostního chování.

3. Princip přiměřenosti a věkové vhodnosti

Obsah, forma i metody programu prevence odpovídají věku, vyspělosti a potřebám cílové skupiny. Program je diferencován pro různé věkové kategorie.

4. Princip vyváženosti poskytovaných informací

Program poskytuje žákům objektivní, pravdivé a úplné informace o rizikovém chování a jeho důsledcích, aniž by je moralizoval nebo zbytečně znepokojoval. Informace podporují samostatné, informované a zodpovědné rozhodování žáků. Obsah informací je přizpůsoben věku a vývojovým potřebám jednotlivých žáků.

5. Princip aktivního zapojení žáků

Efektivní prevence je založena na aktivní účasti žáků, ne pouze na pasivním poslouchání. Využívá interaktivní metody, diskuse, modelové situace, práce ve skupinách apod.

6. Princip podpory zdravého životního stylu

Program vychází z principu podpory zdravého životního stylu a aktivního trávení volného času. Prostřednictvím vhodně zaměřených aktivit podporuje rozvoj zdravých návyků,

pozitivních vztahů, osobní odpovědnosti a schopnosti žáků volit prospěšné způsoby trávení volného času.

7. Princip respektu a bezpečného prostředí

Práce s žáky je vedena v atmosféře důvěry, respektu, bez předsudků a stigmatizace. Žáci mají možnost svobodně vyjádřit názor bez strachu z odsouzení.

8. Princip spolupráce

Účinná prevence není výhradní odpovědností pracovníků programu, ale vyžaduje aktivní spolupráci celého pedagogického sboru.

9. Princip odbornosti a etiky

Preventivní činnost je realizována kvalifikovanými pracovníky. Pracovníci respektují Etický kodex pracovníka primární prevence rizikového chování (např. nestrannost, důvěrnost, nediskriminace, ochrana soukromí).

10. Princip evaluace a zpětné vazby

Každý preventivní program a blok je hodnocen z hlediska efektivity a upravován na základě zpětné vazby od žáků i pedagogů.

Přínosy programu pro žáky, školní klima, pedagogy a školu jako instituci

Přínosy programu pro žáky

Podpora zdravého vývoje žáků

- **Rozvoj sociálních a emočních dovedností**
  Žáci se učí komunikovat, zvládat emoce, řešit konflikty a spolupracovat.
- **Posílení sebedůvěry, sebepoznání a zdravého sebeobrazu**
  Program podporuje pozitivní vnímání vlastní osoby a zodpovědný přístup k vlastnímu chování.
- **Schopnost odolávat tlaku vrstevníků**
  Žáci si osvojují dovednosti potřebné k samostatnému rozhodování a odmítání rizikových nabídek, učí se říkat „ne“ a dělat vlastní rozhodnutí.
- **Posílení psychické odolnosti žáků a jejich schopnosti zvládat zátěžové situace**

Program školské všeobecné primární prevence

Žáci získávají přiměřené informace o rizicích a učí se rozpoznávat jejich důsledky a bezpečné způsoby řešení.

- **Bezpečnější chování v on-line i off-line prostředí**
  Program přispívá k prevenci šikany, kyberšikany, násilného a závislostního chování.
- **Podpora zdravého životní stylu a odpovědného přístupu k vlastnímu zdraví**
  Žáci si upevňují zdravé návyky (např. vyvážený režim dne, pohyb, spánek). Zároveň získávají schopnost vyhledat pomoc v případě ohrožení.

Přínosy pro školní klima

- **Zlepšení vztahů ve třídních kolektivech**
  Dochází k posílení spolupráce, vzájemného respektu a pozitivních vztahů mezi žáky a mezi žáky a pedagogy. Snižuje se výskyt napětí ve třídních kolektivech.
- **Snížení výskytu rizikového chování**
  Podpora prevence šikany, agresivního chování, záškoláctví a užívání návykových látek. Snižuje se výskyt konfliktních situací ve třídních kolektivech.
- **Včasné zachycení problémových jevů**
  Škola získává nástroje pro dřívější rozpoznání rizikového chování a možnost adekvátní reakce.
- **Posílení pocitu bezpečí**
  Přispívají k vytváření bezpečného a podporujícího prostředí ve třídě i ve škole. Žáci vnímají školu jako bezpečné prostředí s jasnými pravidly a dostupnou podporou dospělých.

Přínosy pro pedagogy

- **Jasný rámec preventivní práce**
  Pedagogové mají k dispozici systematicky navazující program prevence rizikového chování.
- **Zlepšení třídního managementu**
  Program podporuje pedagogické kompetence při práci s třídou a řešení náročných situací.
- **Posílení profesní jistoty pedagogů**
  Pedagogové získají přehled o základních znacích rizikového chování, který jim umožní včasnou identifikaci varovných signálů u žáků, a zároveň budou orientováni

v možnostech navazující odborné podpory, včetně znalosti postupů a kontaktních míst pro další řešení.

- **Snížení zátěže v dlouhodobém horizontu**

  Systematická prevence přispívá ke snížení výskytu rizikového chování ve škole a k posílení protektivních faktorů v prostředí školy i třídy.

Přínosy pro školu jako instituci

- **Naplnění legislativních a koncepčních požadavků**

  Systematické naplňování preventivního programu školy, v souladu s rámcovými vzdělávacími programy a strategickými dokumenty v oblasti prevence.

- **Podpora pozitivního obrazu školy**

  Posílení pozitivního obrazu školy jako bezpečného a podporujícího vzdělávacího prostředí.

- **Zefektivnění spolupráce s rodiči/zákonnými zástupci a odbornými institucemi**

  Program vytváří společný rámec pro komunikaci a řešení preventivních témat.

  Přispívá ke zlepšení spolupráce školy s rodiči/zákonnými zástupci, odbornými institucemi a zřizovatelem.

- **Ekonomická a organizační efektivita**

  Preventivní působení přispívá ke snížení potřeby náročných zásahů při výskytu závažných problémů.